

הספקות ששאל רבי ירמיה דינם כך הוא: א. לכתחילה לא יטול. ב. אם נטל, אינו חייב להכריז.

ביאורי מילים

- מהו - מה [דינו]
- דלא חשיבי - שלא חשובים.
- דחשיבי - חשובים
- לא מפקר להו - לא מפקיר אותם

- או דלמא - או אולי
- דנפיש טרחייהו - שמרובה טרחתם
- וכ"ש - וכל שכן

- טפי - יותר
- מפקר להו - מפקיר אותם
- תמרי - תמרים

- רימוני - רימונים
- נמי - גם
- מאי - מה הוא [דינו]

הפניות | ספר תרגום: עמ' 12 | להלכה בהרחבה: בחוברת זו בעמ' 71 בסעיף: 26

יאוש שלא מדעת

כאשר נגנב, נגזל, או אבד חפץ לאדם, ויודע הוא שלא יוכל למוצאו, או להשיגו מכל סיבה שהיא, הוא "מתייאש", כלומר: מסיח דעתו מן החפץ. יאוש גורם לו לבטל את זכותו/ בעלותו על החפץ, ונעשה החפץ "הפקר", ונקנה למי שמחזיק בו. **יאוש מדעת:** לפני שנמצאה האבידה, הבעלים הבחינו שאבד החפץ ונתייאשו ממנו, זאת אומרת, היה יאוש בעלים ואחר כך נמצאה האבידה. **יאוש שלא מדעת:** בעל האבידה התייאש אחרי שנמצאה האבידה.

מחלוקת אביי ורבא בנושא "יאוש שלא מדעת" [דף כב.]

איתמר: יאוש שלא מדעת, אביי אמר לא הוי יאוש - ורבא אמר הוי יאוש.

יאוש שלא מדעת. דבר שסתמו יאוש לכשידע שנפל ממנו, וכשמצאו, עדיין לא ידעו הבעלים שנפל מהן. **לא הוי יאוש.** לקמיה [בהמשך] מפרש פלוגתייהו [מחלוקתם].

יאוש שלא מדעת הוא, כאשר נמצאה האבידה, ובעליה עדיין לא ידעו שאבדה מהם, אבל כשישימו לב בודאי יתייאשו, מחלוקת: **1. אביי סובר: אינו יאוש,** כלומר: מכיון שהגיע אליו המציאה לפני יאוש הבעלים, לא באה לידי בהיתר, למרות שלא נתכוין לגזלה לכן אינו זוכה באבידה.

2. ורבא סובר: נקרא יאוש, כלומר: בעל האבידה לא התייאש מפני שלא הרגיש באבידתו, אבל אם היה מרגיש, בודאי שהיה מתייאש, ולכן אפילו שלא היה יאוש בפועל, מכל מקום נחשב הוא כמתייאש מלכתחילה, ומשהגביה המוצא את האבידה זכה בה.

בדבר שיש בו סימן אין מחלוקת

בדבר שיש בו סימן, **כולי עלמא לא פליגי דלא הוי יאוש,** ואף על גב דשמעיניה דמיאש לסוף, לא הוי יאוש.

דמיאש [שהתייאש] לבסוף לאחר שמצאו זה, וכללא דיאוש [וכלל ביאוש], כגון דאמר ווי ליה [אוי לי] לחסרון כיס, דגלי דעתיה [שגילה דעתו] שנואש מהן

באבידה שיש בה סימן אין מחלוקת, **שיאוש שלא מדעת אינו יאוש,** ואפילו כשבעל האבידה הבחין שנפלה ממנו, ואמר דברים שמובן מהם שהתייאש מהאבידה, אינו יאוש ואסור לקחתו.

מדוע אין מחלוקת? - הטעם

דכי אתא לידיה, באיסורא הוא דאתא לידיה, דלכי ידע דנפל מיניה לא מיאש, מימר אמר סימנא אית לי בגויה, יהבנא סימנא ושקילנא ליה.

באיסורא [באיסור] אתא [באה] לידיה [לידו], דדבר שאינו עשוי להתיאש הוא.

מכיון שיש לאבידה סימן, המוצא יודע שאין בעליה מתיאש ממנה, מפני שיכול לתת את סימניה ויטלנה.

יאוש שלא מדעת אינו יאוש ואפילו בדבר שאין בו סימן.

ביאורי מילים

הוי - יהא, הוא.	• דמיאש לסוף - שמתיאש בסוף	• מיניה - ממנו.	בה [באבידה]
לא פליגי - לא חולקים.	• דכי אתא לידיה - שכשבאה לידו.	• לא מיאש - לא מתיאש	• בגויה - בה / בו / בתוכו.
• דלא הוי יאוש - שאינו יאוש	• באיסורא - באיסור.	• מימר אמר - יבוא ויאמר.	• יהבנא סימנא - אתן סימן
• דשמעיניה - ששמענו אותו.	• דלכי ידע דנפל מיניה - שכשידע שנפל ממנו	• סימנא אית לי בגויה - סימן יש לי	• ושקילנא ליה - ואטול אותה [אותו]

הפניות | ספר תרגום: עמ' 43 | אמונת חכמים: עמ' 28, 403 | להלכה בהרחבה: בחוברת זו בעמ' 70 בסעיף: 15

נמצאה במקום שגם הסימן לא יעזור

בזוטו של ים ובשולוליתו של נהר, אע"ג דאית ביה סימן רחמנא שרייה, כדבעינן למימר לקמן.

זוטו של ים, מקומות בשפת הים, שדרך הים לחזור לאחוריו י' [עשר] פרסאות, או חמשה עשר פרסאות פעמיים ביום ושטף מה שמוצא שם והולך - זוטו לשון גודל ושירוע בלשון יווני, כמו שכתבו הזקנים לתלמי המלך ואל אצילי ואל זאטוטי (מגילה דף ט). - ושולוליתו של נהר. כשהוא גדל ויוצא חוץ לגדותיו ושולל שלל ושטף הנמצא.

רחמנא [הקב"ה] שרייה [התירו], ואפילו באת (באה) ליד המוצא לפני יאוש - לקמן בשמעתין [בשמועתינו - ההלכה שבהמשך] מנין לאבידה ששטפה נהר כו'.

אבל במקרה של אבידה שנמצאה על שפת הים, או ליד הנהר, שדרכם למשוך חפצים אליהם ולפלוט אותם במקום אחר, אפילו שמצא אבידה עם סימן לפני שנתיאשו בעליהן, המוצא זכה בהם.

באיזה אופן נחלקו אביי ורבא ביאוש שלא מדעת

כי פליגי בדבר שאין בו סימן. אביי אמר לא הוי יאוש דהא לא ידע דנפל מיניה - רבא אמר הוי יאוש דלכי ידע דנפל מיניה מיאש, מימר אמר סימנא לית לי בגויה, מהשתא הוא דמיאש.

מהשתא [מעכשיו] הוי [הוא] יאוש, שהרי נפל, וכשיודע שוב, אין דעתו עליו.

מחלוקת אביי ורבא ביאוש שלא מדעת, הוא "באבידה שאין בה סימן", וכך הענין: 1. אביי סובר: לא נקרא יאוש לזכות את המוצא, מכיון שבזמן שמצא את האבידה, לא התיאשו בעליה ממנה. 2. רבא סובר: נקרא יאוש וזכה בה המוצא, מכיון שכשיידע (בעתיד) שאבד לו החפץ ואין בו סימן, בודאי יתיאש, לכן נחשב שהתיאש מלכתחילה.

פסק ובאר את הגמרא

דף כא:

איתמר

יאוש שלא מדעת אביי אמר לא הוי יאוש
ורבא אמר הוי יאוש בדבר שיש בו סימן
כולי עלמא לא פליגי דלא הוי יאוש ואף
על גב דשמעיניה דמיאש לסוף לא הוי
יאוש דכי אתא לידיה באיסורא הוא דאתא
לידיה דלכי ידע דנפל מיניה לא מיאש
מימר אמר סימנא אית לי בגויה יהבנא
סימנא ושקילנא ליה

שאלות לגמרא (עמ' 20 בספר הלימוד)

ענו על השאלות / סמנו את התשובה הנכונה

• במסגרת הגמ' - סמן בצבע את המקרה והטעם שלא חולקים בו אביי ורבא.

1. מה הוא "יאוש מדעת"?

- התייאש מכיון שאין לו דעת.
- בלבול דעתו גרמה לו להתייאש.
- אחרי יאוש בעלים, נמצאה האבידה.

2. מה הוא "יאוש שלא מדעת"?

- בעלי האבידה התייאשו, אחרי מציאת האבידה.
- לא היה בדעתו להתייאש.

3. דעת אביי: יאוש שלא מדעת - אינו יאוש. איך זה מתפרש מבחינה הלכתית?

- המוצא חייב להכריז על האבידה.
- המוצא, אינו זוכה באבידה.
- המאבד לא התייאש כלל מאבידתו.

4. דעת רבא: יאוש שלא מדעת - הינו יאוש, איך זה מתפרש מבחינה הלכתית.

- המאבד התייאש מזמן.
- המוצא זוכה באבידה.
- המוצא אינו זוכה באבידה.

5. באיזו אבידה, אין מחלוקת בין אביי לרבא, שיאוש שלא מדעת - אינו יאוש?

- שאין בה סימן.
- שיש בה סימן.

6. מהו החידוש שמוסיפה הגמ' בענין הזה שאין מחלוקת?

- אפילו ששמעו אותו שהתייאש, אחרי שנמצאה האבידה, לא נחשב יאוש.
- שבענין זה אין מחלוקת.
- שבמקרה כזה האדם לא מתייאש מאבידתו.

7. מה הוא הטעם, לתשובה בשאלה 6?

- מכיון שיש באבידה סימן, לא מתחשבים ביאוש.
- מכיון שיש באבידה סימן, המוצא חייב להכריז.
- שתי התשובות נכונות.

8. איזו אמירה מעידה, שאדם התייאש מאבידתו? [העזר ברש"י ד"ה: דמיאש לבסוף]
